

ÇEK KANUNU

Kanun Numarası : 5941
Kabul Tarihi : 14/12/2009
Yayımlandığı Resmî Gazete : Tarih : 20/12/2009 Sayı : 27438
Yayımlandığı Düstur : Tertip : 5 Cilt : 49 Sayfa :

Amaç ve kapsam

MADDE 1 – (1) Bu Kanunun amacı, çek defterlerinin içeriklerine, çek düzenlenmesine, kullanımına, çek hamillerinin korunmalarına ve kayıt dışı ekonominin denetim altına alınması önlemlerine katkıda bulunmaya ilişkin esaslar ile çekin karşılıksız çıkması ve belirlenen diğer yükümlülüklerle aykırılık hâllerinde ilgililer hakkında uygulanacak yaptırımları belirlemektir.

(2) Bu Kanunda hüküm bulunmayan hâllerde genel hükümler uygulanır.

Bankanın araştırma yükümlülüğü, çek hesapları ve çek defterleri

MADDE 2 – (1) Bankalar, çek hesabı açılması ile ilgili olarak bu Kanunla kendilerine verilen görev ve yükümlülükleri yerine getirirken, çek hesabı açtırmak isteyen yasaklı olup olmadığını bu Kanun hükümlerine göre araştırırlar; ayrıca ilgili kişinin ekonomik ve sosyal durumunun belirlenmesinde gerekli basiret ve özeni gösterirler.

(2) Bankalar, çek hesabı açtırmak isteyenlerin yasaklılık durumuna ilişkin Risk Merkezi ile adli sicil kayıtlarını ve açık kimliklerini saptamak için fotoğraflı nüfus cüzdanı, pasaport veya sürücü belgesi örneklerini, yerleşim yeri belgelerini, vergi kimlik numaralarını, tacir olanların ayrıca ticaret sicili kayıtlarını, esnaf ve sanatkâr olanların ise esnaf ve sanatkâr sicili kayıtlarını almak ve çek hesabının kapatılması hâlinde bunları, hesabın kapatıldığı tarihten itibaren on yıl süreyle saklamakla yükümlüdür. Yerleşim yeri yurt dışında bulunan kişiler, bankaya kendileri ile ilgili olarak Türkiye’de bir adres bildirmek zorundadır. Çekin karşılığının tamamen veya kısmen bulunmaması hâlinde, çek düzenleyen bankaca bilinen adresleri, talebi hâlinde hamile verilir.⁽¹⁾⁽²⁾

(1) 31/1/2012 tarihli ve 6273 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle, bu fıkrada yer alan “adli sicil” ibaresi “Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası” şeklinde değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

(2) 15/7/2016 tarihli ve 6728 sayılı Kanunun 61 inci maddesi ile bu fıkrada yer alan “Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası kayıtlarını,” ibaresi “Risk Merkezi ile adli sicil kayıtlarını ve” şeklinde, değiştirilmiştir.

(3) Çek hesabı ilgilinin, vekilin veya yasal temsilcisinin imzası olmadan açılmaz. Çek hesabı açılmasını veya mevcut çek hesabından çek defteri verilmesini isteyen kişi, her defasında tacir veya esnaf ve sanatkâr olup olmadığı ve kendisi hakkında çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı bulunmadığı hususunda bankaya yazılı beyanda bulunur. Tüzel kişiler adına verilecek beyannamede ayrıca, tüzel kişinin yönetim organında görev yapan, temsilcisi olan veya imza yetkilisi olan kişilerin çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı bulunmadığı belirtilir. **(Ek cümleler: 15/7/2016-6728/61 md.)** Muhatap banka; gerçek veya tüzel kişi adına açılması talep olunan çek hesaplarında bunların, sermaye şirketlerinde ayrıca yönetim organında görev yapanlar ile ticaret siciline tescil edilen şirket yetkililerinin çek hesabı açma yasağının bulunmadığı hususunu kontrol ederek, yasağın bulunmadığına ilişkin sorgulama sonucunu muhafaza eder. Bankalar çek hesabı açıkları kişiler ile çek hesabı sahibi tüzel kişi ise hesap açılış tarihi itibarıyla tüzel kişi tarafından bildirilen işlem yetkililerini 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 780 inci maddesinin üçüncü fıkrasında belirtilen sisteme kaydeder.

(4) Hakkında çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kararı bulunan gerçek kişinin, yönetim organında görev yaptığı veya ticaret siciline tescil edilen yetkilisi olduğu tüzel kişiye çek defteri verilmez. ⁽¹⁾

(5) Çek defterleri bankalarca bastırılır.

(6) Çek defterlerinin baskı şeklini belirleyen esaslar, Maliye Bakanlığı, Türkiye Bankalar Birliği ve Türkiye Katılım Bankaları Birliğinin görüşü alınarak, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'na Resmî Gazete'de yayımlanacak tebliğle düzenlenir. Tacir olan ve tacir olmayan kişilere verilecek çekler ile hamiline düzenlenecek çekler, açıkça ayırt edilebilecek biçimde bastırılır. Hamiline düzenlenecek çekler için sadece bu çeklere ilişkin işlemlerin işlendiği ayrı çek hesapları açılır. Hamiline düzenlenecek çeklerde, hamiline çek defteri yapraklarının kullanılmasını gerekir. Çek yapraklarının üzerinde "hamiline" ibaresi matbu olarak yer alır.

(7) Çek defterinin her bir yaprağına;

a) Çek hesabının numarası,

b) Çek hesabının bulunduğu banka şubesinin adı,

c) Çek hesabı sahibi gerçek kişinin adı ve soyadı, tüzel kişinin adı,

ç) Çek hesabı sahibi gerçek veya tüzel kişinin vergi kimlik numarası,

d) **(Ek: 31/1/2012-6273/1 md.)** Çekin basıldığı tarih,

e) **(Ek: 15/7/2016-6728/61 md.)** Çek hesabı sahibi gerçek kişi ise Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası; tüzel kişilerde ise varsa Merkezi Sicil Kayıt Sistemi (MERSİS) numarası,

f) **(Ek: 15/7/2016-6728/61 md.)** Çek hesabı sahibi ile düzenleyen farklı kişiler olması hâlinde, ayrıca düzenleyen Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası, yazılır.

(8) Tüzel kişi adına çek düzenleyen kişinin adı ve soyadı, düzenlenen çek üzerine açıkça yazılır.

(9) Türk Ticaret Kanunundaki unsurları taşıması kaydıyla, düzenlenen çekin bu maddede yer alan koşullara aykırı olması çekin geçerliliğini etkilemez.

(10) Çek hesabı, ancak sahibinin veya yasal temsilcisinin yazılı talebi ya da mevduat veya katılım fonu zamanasını süresinin dolması üzerine kapatılabilir. Çek hesabı kapatıldıktan sonra, üzerinde yazılı bulunan düzenleme tarihine göre kanunî ibraz süresi içinde ibraz edilen çekler karşılıksızdır işlemine tabi tutulur.

(11) Esnaf ve sanatkâr odalarına kayıtlı olanlardan, tacir kişilere özgü çek hesabı açtıranlar hakkında bu Kanunun tacirlere ilişkin hükümleri uygulanır.

(1) 15/7/2016 tarihli ve 6728 sayılı Kanunun 61 inci maddesi ile bu fıkrada yer alan "yaptığı, temsilcisi veya imza" ibaresi "yaptığı veya ticaret siciline tescil edilen" şeklinde değiştirilmiştir.

İbraz, ödeme, çekin karşılıksız olduğunun tespiti ve gecikme cezası ⁽¹⁾

MADDE 3 – (1) Karşılığı bulunan çek, hesabın bulunduğu muhatap bankanın herhangi bir şubesine ibraz edildiğinde hamilin varsa vergi kimlik numarası saptandıktan sonra ödenir. Ancak çek, hesabın bulunduğu şubeden başka bir şubeye ibraz edildiğinde, o şubece karşılığı sorulmak suretiyle ödenir.

(2) “Karşılıksızdır” işlemi, muhatap bankanın hamile kanunen ödemekle yükümlü olduğu miktarın dışında, çek bedelinin karşılanamayan kısmıyla sınırlı olarak yapılır.

(3) Muhatap banka, ibraz eden düzenleyici dışındaki hamile, süresinde ibraz edilen her çek yaprağı için;

a) Karşılığının hiç bulunmaması hâlinde,

1) Çek bedeli bin Türk Lirası veya üzerinde ise bin Türk Lirası,

2) Çek bedeli bin Türk Lirasının altında ise çek bedelini,

b) Karşılığının kısmen bulunması hâlinde,

1) Çek bedeli bin Türk Lirası veya altında ise, çek bedelini aşmamak koşuluyla, kısmi karşılığı bin Türk Lirasına tamamlayacak bir miktarı,

2) Çek bedeli bin Türk Lirasının üzerinde ise, çek bedelini aşmamak koşuluyla, kısmi karşılığa ilave olarak bin Türk Lirasını,

ödemekle yükümlüdür. Bu husus, hesap sahibi ile muhatap banka arasında çek defterinin teslimi sırasında yapılmış olan dönülemeyecek bir gayri nakdi kredi sözleşmesi hükmündedir. Bu fıkradaki miktar, Türkiye İstatistik Kurumu tarafından yayımlanan fiyat endekslerindeki yıllık değişimler göz önünde tutularak Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından her yıl Ocak ayında belirlenir ve Resmî Gazete’de yayımlanır.

(4) Hamilin talepte bulunması hâlinde, karşılıksızdır işlemi; çekin arka yüzüne tahsil için bankaya ibraz edildiği tarih, hesap durumu, bankanın yükümlülüğü çerçevesinde ödediği miktar ve ibraz eden gerçek kişinin adı ve soyadı yazılmak, bu kişinin tüzel kişi adına bedeli tahsil etmesi hâlinde bu husus belirtilmek ve bu kişi ile birlikte banka yetkilisi tarafından imzalanmak suretiyle yapılır. Banka tarafından ödenen miktar düşüldükten sonra karşılıksız kalan tutar açıkça belirtilir. Hamilin imzalamaktan kaçınması hâlinde, karşılıksızdır işlemi yapılmaz.

(1) 31/1/2012 tarihli ve 6273 sayılı Kanununun 2 nci maddesiyle, bu maddenin üçüncü fıkrasında yer alan “altıyüz” ibareleri “bin” şeklinde değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

(5) Muhatap bankanın üçüncü fıkraya göre ödemekle yükümlü olduğu tutar dahil, kısmi ödemenin hamil tarafından kabul edilmemesi hâlinde, ikinci fıkra hükmüne göre karşılıksızdır işlemi yapılır; ibraz tarihi ile ödememe nedeni çekin üzerine yazılır ve çek, üzerine imzası alınarak hamiline geri verilir; ön ve arka yüzünün fotokopisi banka tarafından saklanır. Çek hesabında hiç karşılığın bulunmaması ve hamilin sadece muhatap bankanın üçüncü fıkraya göre ödemekle yükümlü olduğu tutarın ödenmesini talep etmesi hâlinde de bu fıkra hükmüne göre işlem yapılır.

(6) Muhatap bankanın üçüncü fıkraya göre ödemekle yükümlü olduğu tutar dahil kısmi ödeme hâlinde, çekin ön ve arka yüzünün onaylı fotokopisi ücretsiz olarak hamile verilir. Çek hamili, bu fotokopiyle müracaat borçlularına veya kambiyo senetleri hakkındaki takip usullerine başvurabileceği gibi, icra mahkemesine şikâyetle bulunurken dilekçesine bu fotokopiyi ekleyebilir ve bunu icra daireleri ile mahkemelerde ispat aracı olarak kullanabilir. Mahkeme veya icra dairesinin istemi hâlinde çekin aslı bu mercilere gönderilir. ⁽¹⁾⁽²⁾

(7) Banka;

a) Çekin karşılığının hesapta bulunmasına rağmen hamiline ödenmesinin geciktirilmesi,

b) Kanunen ödemekle yükümlü olduğu miktarın hamile ödenmesinin geciktirilmesi,

hâllerinde, çek hamiline, her geçen gün için binde üç gecikme cezası öder. Bu hâllerde 4/12/1984 tarihli ve 3095 sayılı Kanunî Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun hükümleri uygulanmaz.

(8) Üzerinde yazılı bulunan düzenleme tarihinden önce ibraz edilen çekin karşılığının Türk Ticaret Kanununun 707 nci maddesi uyarınca kısmen veya tamamen ödenmemiş olması hâlinde, bu çekle ilgili olarak hukukî takip yapılamaz. İleri düzenleme tarihli çekle ilgili olarak hukukî takip yapılabilmesi için, çekin üzerindeki düzenleme tarihine göre kanunî ibraz süresi içinde bankaya ibraz edilmesi ve karşılıksızdır işlemine tabi tutulması şarttır.

(9) (Ek: 31/1/2012-6273/2 md.) Çekin, üzerinde yazılı baskı tarihinden itibaren beş yıl içinde ibraz edilmemesi hâlinde, muhatap bankanın üçüncü fıkraya göre ödemekle yükümlü olduğu tutara ilişkin sorumluluğu sona erer.

(10) (Ek: 15/7/2016-6728/62 md.) Lehine karekodlu çek düzenlenen lehdar, teslim aldığı çeki Türk Ticaret Kanununun 780 inci maddesinin üçüncü fıkrasında belirtilen sisteme kaydeder. Karekodlu çekin sisteme kaydedildiği tarihten sonra çek düzenleyen tüzel kişinin temsilcilerinde meydana gelen değişiklikler, çek hesabı sahibi tüzel kişinin sorumluluğunu ortadan kaldırmaz. ⁽³⁾

Bankaların bildirim yükümlülüğü

MADDE 4 – (1) Hamiline çek hesabı sahiplerinin açık kimlikleri, adresleri, vergi kimlik numaraları, bu hesaplardan ödeme yapılan kişilere ait bu bilgiler ile bu kişilere yapılan ödemelerin tutarları ve üzerinde vergi kimlik numarası bulunmayan çeklere ilişkin bilgiler, ilgili bankalar tarafından, dönemler itibarıyla, Gelir İdaresi Başkanlığına elektronik ortamda bildirilir. Bildirim dönemleri ve süreleri Türkiye Bankalar Birliği ve Türkiye Katılım Bankaları Birliğinin görüşleri alınarak Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından belirlenir.

(1) 31/1/2012 tarihli ve 6273 sayılı Kanunun 2 nci maddesiyle, bu fıkra da yer alan “şikâyetle” ibaresi “talepte” şeklinde değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

(2) 15/7/2016 tarihli ve 6728 sayılı Kanunun 62 nci maddesi ile bu fıkra da yer alan “Cumhuriyet Başsavcılığına talepte” ibaresi “icra mahkemesine şikâyetle” şeklinde değiştirilmiş olup 6728 sayılı Kanunun 76 ncı maddesiyle bu düzenlemenin 31/12/2017 tarihinde yürürlüğe gireceği hüküm altına alınmıştır.

(3) 15/7/2016 tarihli ve 6728 sayılı Kanunun 76 ncı maddesi ile bu düzenlemenin 31/12/2017 tarihinde yürürlüğe gireceği hüküm altına alınmıştır.

(2) Tacir tüzel kişi veya onun faaliyetleri ile ilişkilendirilmek kaydıyla, tüzel kişinin gerçek kişi ortakları, ortakların ilgili bulunduğu veya tüzel kişinin veya ortaklarının etkisi altında bulundurduğu gerçek kişiler ile tüzel kişinin yönetim organında görev alan veya temsilcisi sıfatını taşıyan gerçek kişiler adına açılmış olan çek hesapları, tacir tüzel kişiye ait kabul edilir. Söz konusu ilişkinin varlığına yönelik emarelerin bulunması hâlinde, hesabın bulunduğu banka şubesi durumu Gelir İdaresi Başkanlığına bildirir.

(3) Bankalar, hamiline çek defteri yaprağını kullanmadan hamiline çek düzenlendiğini tespit etmeleri hâlinde, mevcut delilleriyle birlikte durumu, tespit tarihinden itibaren en geç bir hafta içinde Cumhuriyet Başsavcılığına ve Gelir İdaresi Başkanlığına bildirmekle yükümlüdür.

Ceza sorumluluğu, çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı⁽¹⁾

MADDE 5 – (1) (Değişik: 15/7/2016-6728/63 md.) Üzerinde yazılı bulunan düzenleme tarihine göre kanuni ibraz süresi içinde ibrazında, çekle ilgili olarak “karşılıksızdır” işlemi yapılmasına sebebiyet veren kişi hakkında, hamilin şikâyeti üzerine, her bir çekle ilgili olarak, binbeşyüz güne kadar adli para cezasına hükmolunur. Ancak, hükmedilecek adli para cezası; çek bedelinin karşılıksız kalan miktarı, (...) ⁽²⁾ az olamaz. Mahkeme ayrıca, çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağına; bu yasağın bulunması hâlinde, çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağının devamına hükmeder. Yargılama sırasında da resen mahkeme tarafından koruma tedbiri olarak çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağına karar verilir. Çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı, çek hesabı sahibi gerçek veya tüzel kişi, bu tüzel kişi adına çek keşide edenler ve karşılıksız çekin bir sermaye şirketi adına düzenlenmesi durumunda ayrıca yönetim organı ile ticaret siciline tescil edilen şirket yetkilileri hakkında uygulanır. Koruma tedbiri olarak verilen çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kararlarına karşı yapılan itirazlar bakımından 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 353 üncü maddesinin birinci fıkrası hükmü uygulanır. Bu suçtan dolayı açılan davalar icra mahkemesinde görülür ve İcra ve İflas Kanununun 347, 349, 350, 351, 352 ve 353 üncü maddelerinde düzenlenen yargılama usulüne ilişkin hükümler uygulanır. Bu davalar çekin tahsil için bankaya ibraz edildiği veya çek hesabının açıldığı banka şubesinin bulunduğu yer ya da hesap sahibinin yahut şikâyetçinin yerleşim yeri mahkemesinde görülür. ⁽²⁾

(1) Bu madde başlığı “Ceza sorumluluğu, çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı” iken, 31/1/2012 tarihli ve 6273 sayılı Kanunun 3 üncü maddesiyle “Çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı” şeklinde değiştirilmiştir olup daha sonra 15/7/2016 tarihli ve 6273 sayılı Kanunun 63 üncü maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

(2) 10/10/2017 tarihli ve 30206 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Anayasa Mahkemesinin 26/7/2017 tarihli ve E.: 2016/191, K.: 2017/131 sayılı Kararı ile, bu fıkranın ikinci cümlesinde bulunan “çekin üzerinde yazılı bulunan düzenleme tarihine göre kanuni ibraz tarihinden itibaren işleyecek 3095 sayılı Kanuna göre ticari işlerde temerrüt faizi üzerinden hesaplanacak faizi ile takip ve yargılama gideri toplamından” ibaresi iptal edilmiştir.

(2) (Mülga: 31/1/2012-6273/3 md.; Yeniden düzenleme: 15/7/2016-6728/63 md.)

Birinci fıkra hükmüne göre çek karşılığını ilgili banka hesabında bulundurmakla yükümlü olan kişi, çek hesabı sahibidir. Çek hesabı sahibinin tüzel kişi olması hâlinde, bu tüzel kişinin mali işlerini yürütmekle görevlendirilen yönetim organının üyesi, böyle bir belirleme yapılmamışsa yönetim organını oluşturan gerçek kişi veya kişiler, çek karşılığını ilgili banka hesabında bulundurmakla yükümlüdür. Birinci fıkra uyarınca hakkında çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kararı verilenler, yasaklılıkları süresince sermaye şirketlerinin yönetim organlarında görev alamazlar. Ancak, hakkında yasaklama kararı verilenlerin mevcut organ üyelikleri görev sürelerinin sonuna kadar devam eder.

(3) Çek hesabı sahibi gerçek kişi, kendisi adına çek düzenlemek üzere bir başkasını temsilci veya vekil olarak tayin edemez. Gerçek kişinin temsilcisi veya vekili olarak çek düzenlenmesi hâlinde, bu çekten dolayı hukukî ve cezai sorumluluk çek hesabı sahibine aittir.⁽¹⁾⁽²⁾

(4) (Mülga: 31/1/2012-6273/3 md.)

(5) Çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kararı ile ilgili olarak, herhangi bir adres değişikliği bildiriminde bulunulmadığı sürece ilgilinin çek hesabı açtırırken bildirdiği adrese 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanununun 35 inci maddesine göre derhal tebligat çıkarılır. Adresin bankaya yanlış bildirilmesi veya fiilen terkedilmiş olması hâlinde de, tebligat yapılmış sayılır.

(6) Hakkında çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kararı verilmiş olan kişi, elindeki bütün çek yapraklarını ait olduğu bankalara iade etmekle yükümlüdür. Bu kişi adına yeni bir çek hesabı açılamaz.

(7) Hakkında çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kararı verilmiş olan kişi, kararın kendisine tebliğ edildiği tarihten itibaren on gün içinde, düzenlemiş bulunduğu ve henüz karşılığı tahsil edilmemiş olan çekleri, düzenleme tarihlerini, miktarlarını ve varsa lehtarlarını da göstermek suretiyle, muhatap bankaya liste hâlinde vermekle yükümlüdür.

(1) 31/1/2012 tarihli ve 6273 sayılı Kanunun 3 üncü maddesiyle, bu fıkra da yer alan "hukukî ve cezai sorumluluk" ibaresi "hukukî sorumluluk ile idarî yaptırım sorumluluğu" şeklinde değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

(2) 15/7/2016 tarihli ve 6728 sayılı Kanunun 63 üncü maddesi ile bu fıkra da yer alan "sorumluluk ile idarî yaptırım sorumluluğu" ibaresi "ve cezai sorumluluk" şeklinde değiştirilmiştir.

(8) (**Değişik: 15/7/2016-6728/63 md.**) Çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kararına ilişkin bilgiler, güvenli elektronik imza ile imzalandıktan sonra, Adalet Bakanlığı Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) aracılığıyla MERSİS ile Risk Merkezine elektronik ortamda bildirilir. Hakkında çek hesabı açma yasağı kararı verilen kişiler, Risk Merkezi tarafından bankalara bildirilir. Bu bildirimler ile bankalara yapılacak duyurulara ilişkin esas ve usuller, Adalet Bakanlığının uygun görüşü alınarak Risk Merkezi tarafından belirlenir.

(9) (**Mülga: 31/1/2012-6273/3 md.; Yeniden düzenleme: 15/7/2016-6728/63 md.**) Karşılıksız kalan bir çekle ilgili olarak yapılan yargılama neticesinde mahkeme tarafından beraat, ceza verilmesine yer olmadığı, davanın düşmesi veya davanın reddine karar verilmesi hâlinde, aynı kararda, çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağının kaldırılmasına karar verilir. Çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağının kaldırılmasına ilişkin kararların kesinleşmesi üzerine, bu kararlar, MERSİS ile Risk Merkezine sekizinci fıkradaki usullere göre bildirilir ve ilan olunur.

(10) (**Değişik: 15/7/2016-6728/63 md.**) Birinci fıkrada tanımlanan suç nedeniyle, ön ödeme, uzlaşma ve hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin hükümler uygulanmaz.

(11) (**Mülga: 31/1/2012-6273/3 md.; Ek: 15/7/2016-6728/63 md.**) Birinci fıkraya uyarınca verilen adli para cezalarının ödenmemesi durumunda, bu ceza, 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 106 ncı maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan kamuya yararlı bir işte çalıştırma kararı verilmeksizin doğrudan hapis cezasına çevrilir.

Etkin pişmanlık ve çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağının kaldırılması⁽¹⁾

MADDE 6 – (Değişik: 15/7/2016-6728/64 md.)

(1) Karşılıksız kalan çek bedelinin, çekin üzerinde yazılı bulunan düzenleme tarihine göre kanunî ibraz tarihinden itibaren işleyecek 3095 sayılı Kanuna göre ticarî işlerde temerrüt faiz oranı üzerinden hesaplanacak faizi ile birlikte tamamen ödeyen kişi hakkında,

a) Yargılama aşamasında mahkeme tarafından davanın düşmesine,

b) Mahkûmiyet hükmünün kesinleşmesinden sonra mahkeme tarafından hükmün bütün sonuçlarıyla ortadan kaldırılmasına,

karar verilir. Çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağının kaldırıldığı, MERSİS ile Risk Merkezine 5 inci maddenin sekizinci fıkrasındaki usullere göre bildirilir ve ilan olunur.

(2) Şikâyetten vazgeçme hâlinde de birinci fıkraya hükmü uygulanır.

(3) Kişi, mahkûm olduğu cezanın tamamen infaz edildiği tarihten itibaren üç yıl ve her halde yasağın konulduğu tarihten itibaren on yıl geçtikten sonra, hükmü veren mahkemeden çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağının kaldırılmasını isteyebilir; mahkemenin vereceği karara itiraz edebilir. Bu itiraz bakımından İcra ve İflas Kanununun 353 üncü maddesinin birinci fıkrası hükmü uygulanır. Çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağının kaldırılmasına ilişkin karar kesinleştiğinde, yasağın kaldırıldığı, MERSİS ile Risk Merkezine 5 inci maddenin sekizinci fıkrasındaki usullere göre bildirilir ve ilan olunur.

(1) Bu madde başlığı "Etkin pişmanlık ve yasak kararının kaldırılması" iken, 31/1/2012 tarihli ve 6273 sayılı Kanunun 4 üncü maddesiyle "Çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağının kaldırılması" şeklinde değiştirilmiştir olup daha sonra 15/7/2016 tarihli ve 6273 sayılı Kanunun 64 üncü maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

Diğer ceza hükümleri

MADDE 7 – (1) Tacirin ticarî işletmesiyle ilgili iş ve işlemlerinde, tacir olmayan kişinin çek defterini kullanarak çek düzenleyen ve düzenleyen kişi altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Tacir olmayan kişiye tacir kişiye verilmesi gereken çek defteri veren banka görevlisi hakkında elli günden yüzelli güne kadar adli para cezasına hükmolunur.

(3) 2 nci maddenin üçüncü fıkrasındaki yükümlülüğe aykırı olarak bankaya gerçek dışı beyanda bulunan kişi, üç aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Beyanname almadan veya beyannameye rağmen, hakkında çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı bulunan kişiye veya bu kişinin yönetim organında görev yaptığı veya temsilcisi ya da imza yetkilisi olduğu tüzel kişiye çek defteri veren banka görevlileri elli günden yüzelli güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(4) Kısmen veya tamamen karşılığı bulunmayan çekle ilgili olarak, talebe rağmen, karşılıksızdır işlemi yapmayan banka görevlisi, şikâyet üzerine bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(5) Karşılığı tahsil edilmek üzere bankaya ibraz edilen çekin karşılığının hesapta mevcut olmasına rağmen, hamile ödemede bulunmayan ya da bankanın kanunen ödemekle yükümlü olduğu miktarı hamile ödemeyen banka görevlisi, şikâyet üzerine bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(6) Hakkında çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kararı verilmiş olan kişi, buna rağmen çek düzenlerse, fiil daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(7) Hakkında çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kararı verilmiş olan kişi adına çek hesabı açan banka görevlisi, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(8) Çek defteri basmaya veya bastırmaya kanunen yetkili kılınanlar dışında çek defteri basanlar ve bastırılanlar iki yıldan beş yıla kadar hapis ve binbeşyüz güne kadar adli para cezasıyla cezalandırılır.

(9) Hamiline çek defteri yaprağını kullanmadan hamiline çek düzenleyen kişi, bu aykırılığı içeren her bir çekle ilgili olarak, Cumhuriyet savcısı tarafından üçyüz Türk Lirasından üçbin Türk Lirasına kadar idarî para cezası ile cezalandırılır. ⁽¹⁾

(10) 2 nci maddenin, sağlanması ve saklanması gereken bilgi ve belgelere ilişkin hükmüne aykırı hareket edilmesi veya çekin karşılıksız çıkması dolayısıyla hamili tarafından talep edilmesi üzerine düzenleyicinin banka kayıtlarındaki adreslerinin kendisine verilmemesi hâlinde, ilgili bankaya Cumhuriyet savcısı tarafından beşyüz Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir.

Hesaben ödeme

MADDE 8 – (1) Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, çeklerin banka şubeleri arasında hesaben ödenmesini sağlayacak tüzel kişiliği haiz sistemi kurmaya ve gözetimi altında yürütmeye yetkilidir. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, bu yetkiyi uygun göreceği başka bir kuruluş aracılığıyla da kullanabilir.

(2) Hesaben ödeme sisteminin kuruluş ve işleyişi, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasıyla çıkarılacak ve Resmî Gazete’de yayımlanacak bir yönetmelikle düzenlenir.

(1) 31/1/2012 tarihli ve 6273 sayılı Kanunun 5 inci maddesiyle, bu fıkrada yer alan “bir yıla kadar hapis” ibaresi “Cumhuriyet savcısı tarafından üçyüz Türk Lirasından üçbin Türk Lirasına kadar idarî para” şeklinde değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

(3) Yönetmelikte belirtilen esaslar çerçevesinde çeklerin fiziki olarak ibraz edilmeksizin sadece çek bilgileri üzerinden bankalararası takas odaları aracılığı ile elektronik ortamda muhatap bankaya gönderilerek işlem görmesi, 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 710 uncu maddesine göre takas odasına ibraz hükmündedir.

(4) Takas odaları aracılığıyla ibraz edilmiş çekler için, 3 üncü maddenin üçüncü fıkrasında belirlenen sorumluluk miktarı dâhil, kısmî ödeme yapılmaz. Bu durum, muhatap bankanın sorumluluk tutarını ödeme yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz. Ancak, takas odaları aracılığıyla ibraz edilen çekin, hesapta yeterli karşılığının olmadığı belirlenmesi hâlinde muhatap banka tarafından, hesapta bulunan kısmî karşılık tutarı, çeki ibraz eden hamil lehine onbeş gün süreyle bloke edilir.

Yürürlükten kaldırılan mevzuat

MADDE 9 – (1) 19/3/1985 tarihli ve 3167 sayılı Çekle Ödemelerin Düzenlenmesi ve Çek Hamillerinin Korunması Hakkında Kanun ile 26/2/2003 tarihli ve 4814 sayılı Çekle Ödemelerin Düzenlenmesi ve Çek Hamillerinin Korunması Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanunun geçici 1 ilâ geçici 5 inci maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) Bankalar, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasıncı bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içinde, 2 nci maddeye göre yayımlanacak tebliğde belirlenen esaslara uygun olarak yeni çek defterleri bastırırlar.

(2) Bankalar, 1/7/2010 tarihine kadar müşterilerine yeni çek defterlerini verir ve ellerindeki eski çek defterlerini imha ederler.

(3) Bankaların müşterilerine verdikleri eski çek defterleriyle ilgili olarak, 3167 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanmasına devam olunur. 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 7 nci maddesi hükmü saklıdır.

(4) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar 3167 sayılı Kanunun 16 ncı maddesinde tanımlanan suçtan dolayı açılmış olan davalar bakımından asliye ceza mahkemesinin görevi devam eder.

(5) 31/12/2011 tarihine kadar, üzerinde yazılı düzenleme tarihinden önce çekin ödenmek için muhatap bankaya ibrazı geçersizdir.

(6) Bu Kanunun 5 inci maddesinin sekizinci fıkrası uyarınca yapılacak bildirimler, 1/7/2010 tarihine kadar yazılı ortamda yapılabilir.

(7) Bu Kanunla yürürlükten kaldırılan 3167 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi uyarınca kurulmuş olan Bankalararası Takas Odaları Merkezi, bu Kanunun 8 inci maddesinde öngörülen tüzel kişiliği haiz sistem kuruluncaya kadar faaliyetlerine devam eder ve yeni kurulacak tüzel kişiliğe herhangi bir işleme gerek kalmaksızın devrolunur. Yeni kurulacak tüzel kişilik bu devir nedeniyle doğacak her türlü vergi, resim, harç ve fondan muaftır.

GEÇİCİ MADDE 2 – (1) 3167 sayılı Kanunun 16 ncı maddesinde tanımlanan suçtan dolayı, 1/11/2009 tarihi itibarıyla, haklarında soruşturma veya kovuşturma başlatılmış ya da kesinleşmiş bir hükümle mahkûm olan kişilerin;

a) Şikâyetçi ile belirledikleri miktarın belirli vadelerde ödenmesi hususunda anlaşmaya varmaları ve anlaşmanın bir nüshasının şikâyetçi veya yasal temsilcisi tarafından Cumhuriyet başsavcılığına veya mahkemeye verilmesi hâlinde, anlaşmada öngörülen süre kadar soruşturma veya kovuşturmanın durmasına, hükmün infazının ertelenmesine veya durdurulmasına karar verilir. Anlaşmaya varılmış olması, şikâyetçi bakımından şikâyetin geri alınması sonucunu doğurmaz.

b) Bu Kanunun 6 ncı maddesi hükmüne göre ödenmesi gereken miktarı belirli vadelerde ödeyeceğini taahhüt etmesi ve taahhütnamenin, kendisi veya yasal temsilcisi tarafından Cumhuriyet başsavcılığına veya mahkemeye verilmesi hâlinde, anlaşma aranmaksızın, taahhütnamede belirtilen süre kadar, soruşturma veya kovuşturmanın durmasına, hükmün infazının ertelenmesine veya durdurulmasına karar verilir. Bu durumda, ödeme süresi, taahhütnamenin yapıldığı tarihten itibaren iki yılı geçemez. Taahhütnamede yer alacak birinci yıl taksidi, borcun üçte birinden az olamaz. Taahhütnamenin bir örneği alacaklıya gönderilir.

(2) Birinci fıkrada yazılı anlaşma veya taahhütnamenin en geç 1/4/2010 tarihine kadar düzenlenmiş ve mercilerine verilmiş olması şarttır. Birinci fıkranın (b) bendinden yararlanan kişi, taahhütnamede belirttiği süre içinde şikâyetçi ile anlaşmaya varması ve bu anlaşmanın bir nüshasının şikâyetçi veya yasal temsilcisi tarafından mercilerine verilmiş olması hâlinde, aynı fıkranın (a) bendi hükmünden yararlanır.

(3) Soruşturma veya kovuşturmanın durması hâlinde dava zamanaşımı; hükmün infazının ertelenmesi veya durdurulması hâlinde ise ceza zamanaşımı işlemez.

(4) Anlaşmanın gereği gibi ifa edilmiş veya bu Kanunun 6 ncı maddesi hükmüne göre ödenmesi gereken miktarın ödenmiş olması hâlinde; kovuşturmaya yer olmadığına, davanın düşmesine veya hükmün bütün sonuçlarıyla ortadan kaldırılmasına karar verilir.

(5) Şikâyetçinin başvurusu üzerine, anlaşma veya taahhüde uyulmadığının tespiti hâlinde, soruşturmaya, kovuşturmaya veya hükmün infazına devam edilir.

(6) Soruşturma veya kovuşturması durdurulan ya da hükmün infazı ertelenen veya durdurulan kişi hakkında Ceza Muhakemesi Kanununun 109 uncu maddesinin üçüncü fıkrasının (a) bendinde yer alan adli kontrol tedbirine karar verilebilir.

GEÇİCİ MADDE 3 – (Ek: 31/1/2012-6273/6 md.)

(1) Bankalar, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasıncı bu maddenin yayımı tarihinden itibaren bir ay içinde 2 ncı maddeye göre yayımlanacak tebliğde belirlenen esaslara uygun olarak yeni çek defterleri bastırırlar.

(2) Bankalar, 31/12/2012 tarihine kadar müşterilerine yeni çek defterlerini verir ve ellerindeki eski çek defterlerini imha ederler.

(3) Bu Kanunun bu maddenin yayımı tarihinden önce yürürlükte bulunan hükümleri ile mülga 3167 sayılı Kanun hükümleri gereğince düzenlenmiş olan eski çeklerin hukukî geçerliliği devam eder.

(4) Bankaların müşterilerine verdikleri eski çek defterleriyle ilgili olarak, muhatap bankanın 3 üncü maddenin üçüncü fıkrasına göre ödemekle yükümlü olduğu tutara ilişkin sorumluluğu 30/6/2018 tarihinde sona erer.

(5) 31/12/2020 tarihine kadar, üzerinde yazılı düzenleme tarihinden önce çekin ödenmek için muhatap bankaya ibrazı geçersizdir. ⁽¹⁾

(6) Bu maddenin yayımı tarihinden önce verilen çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kararlarına ilişkin kayıtlar, 6 ncı maddede düzenlenen yasağın kaldırılmasına ilişkin şartlar oluşuncaya kadar Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasında tutulmaya devam olunur.

(7) Bu Kanun hükümlerine göre suç karşılığı uygulanan yaptırımı, idarî yaptırıma dönüştürülen fiiller nedeniyle,

a) Soruşturma evresinde bulunan dosyalar hakkında Cumhuriyet başsavcılığınca,

b) Kovuşturma evresinde bulunan dosyalar hakkında mahkemece,

idarî yaptırım kararı verilir. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığında bulunan dosyalar hakkında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca, Yargıtayın ilgili dairesinde bulunan dosyalar hakkında ise ilgili dairece, bu Kanuna göre işlem yapılmak üzere dava dosyası hükmü veren mahkemeye gönderilir ve bu mahkeme tarafından duruşma yapılmaksızın karar verilir

a) Soruşturma evresinde bulunan dosyalar hakkında Cumhuriyet başsavcılığınca,

b) Kovuşturma evresinde bulunan dosyalar hakkında mahkemece,

idarî yaptırım kararı verilir. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığında bulunan dosyalar hakkında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca, Yargıtayın ilgili dairesinde bulunan dosyalar hakkında ise ilgili dairece, bu Kanuna göre işlem yapılmak üzere dava dosyası hükmü veren mahkemeye gönderilir ve bu mahkeme tarafından duruşma yapılmaksızın karar verilir.

GEÇİCİ MADDE 4- (Ek: 15/7/2016-6728/65 md.)

(1) Bu maddenin yürürlüğe girmesinden önce verilen çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağına ilişkin kayıtlar, bu Kanun gereğince silinmesini gerektiren şartlar oluşuncaya kadar Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasında tutulmaya devam olunur.

Yürürlük

MADDE 10 – (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 11 – (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

(1) 28/11/2017 tarihli ve 7061 sayılı Kanunun 100 üncü maddesiyle bu fıkrada yer alan “31/12/2017” ibaresi “31/12/2020” olarak değiştirilmiştir.

5941 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK GETİREN MEVZUATIN VEYA ANAYASA MAHKEMESİ TARAFINDAN VERİLEN İPTAL KARARLARININ YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ TARİHLERİNİ GÖSTERİR LİSTE

Değiştiren Kanunun/KHK'nin veya İptal Eden Anayasa Mahkemesi Kararının Numarası	4688 sayılı Kanunun değişen veya iptal edilen maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
6273	2, 3, 5, 6, 7, Geçici Madde 3	3/2/2012
6728	2, 5, 6, Geçici Madde 4	9/8/2016
	3	31/12/2017
Anayasa Mahkemesinin 26/7/2017 tarihli ve E.: 2016/191, K.: 2017/131 sayılı Kararı	5	10/10/2017
7061	Geçici Madde 3	5/12/2017